

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtak in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravičiva v dlužnem semenišču (Krausenminar). — Istežniki škofnjega deštva dobivajo list brez posebne naravnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Šovak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, nopiščani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vsote, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volitve pa politične gosposke.

Kmetki ljudje plačujejo največ deželjskih doklad, oni dajejo k vojakom največ ljudij. Toda pri volitvah so povsod na slabšem, kakor meščani. Uže število poslancev ni prav razdeljeno, kmetom so jih premalo, meščanom preveč odmerili, tako da ti potem lahko v deželnem zboru do večine vpležejo, deželjske doklade nalagajo in z deželno možno delajo, kar hočejo. Ali ni čudno, da na 5000 meščanov pride 1 poslanec pa na 55.000 kmetov tudi 1!

Dalje v mestih vsak volilec sam voli, koga hoče. Na kmetih pa ni tako. Tu si mora 500 ljudi 1 volilnega moža izvoliti, da ta namesto njih poslanca volit gre.

Naposled volijo meščani sedaj povsod doma. Volilno komisijo ima vsak kar pred nosom. Kmetški volilni mož pa mora zapustiti delo in dom ter časih mnogo ur, Solčavski planinar celi dan v Celje potovati in denarje trošiti in zapravljati.

To je uže celi koš sitnob za kmeta, katerih mu od liberalcev iztuhtana volilna postava nalaga. Zato je tem bolje obžalovati, če mu še politične gosposke delajo raznih težav, zvečinoma, ker so od liberalnih advokatov narajene postave nejasne, dvoumne, da jih vsak drugače tolmači. Nekaj takšnega godi se tudi pri sedanjih volitvah.

Okrajnih glavarjev nekateri puščajo vdomam po pooblaščenih voliti, drugi zopet to strogo prepovedujejo. Navadno volijo kmetški ljudje svoje volilne možne doma v občini, pri županu. Po nekod pa baje nameravajo komisarje le k farnim cerkvam pošiljati in tje volilce iz cele fare klicati, kateri se hočejo volilne pravice svoje poslužiti. Da bi tako ljudem izvrševanje volilne pravice jako težavno naredili, to je na dlani. Mnogo volilcev gotovo rajši izostane, kakor uro in še dalje delavni den hoditi in denarjev trošiti. Doma k

županu bi šel ob določeni uri, k farnej cerkvi pa ga le v nedeljo in praznik spraviš.

Celjski okrajni glavar postopa nenavadno natačno: vsakemu, ki ima voliti pravico, se mora čas volitve volilnega moža posebej naznaniti ter mora na polo svoje ime podpisati ali podkrižati, da se mu je res oznanilo. To sicer ni navadno pa se da vendar opravičiti in zagovarjati. Kar pa se v slovenj. graškem glavarstvu godi, to bode pa težko kdo mogel odobravati.

Ljubljanski „Slovenec“ poroča namreč iz Šoštanskega okraja, kako je okrajni glavar prišel tje in župane nagovoril, da bodo volitve volilnih mož ne doma v občinah, ne pri farnih cerkvah, ampak za celi okraj v Velenji in Šoštanji. Nismo ne čuli ne brali, da bi kateri drugi okr. glavar kaj takšnega storil. Ubogi kmet bo moral svojo državljansko pravico ali pustiti ali po 2—3 ure daleč potovati. Zakaj se je tako zljubilo, tega tukaj nečemo ugibati. Le toliko opomnimo, da so tamošnji slovenski domoljubi dolžni takoj protestirati in pri c. k. namestniji v Gradci, ali pri ministerstvu na Dunaji pomoči prositi.

Resnice se bojijo.

Ko so nemški liberalci cesarja Jožefa v Mariboru, Celji, Ptuji častili, smo se li Slovenci kaj zmes utikali? Ne. Jednako smo jih na miru pustili, če so šulvereinerji razsajali, fortšritlerji pijančevali in bauernvereinerji glave vkup tiščali.

Drugače pa obnašajo se liberalci, kedar Slovensko društvo kde zboruje ali Slovenci kak volilni shod obhajajo, ali jihovi poslanci poročajo ali se jim kandidati predstavljajo. Tedaj začne liberalce politična božjast ali „Valentina beteg“ lomiti, krč trgati. Na vse kriplje si prizadevajo zborovanje motiti ali zabraniti. Zakaj to? No, ker se resnice bojijo. Ta jih v oči kolje.

Vendar ravno to kmečke ljudi še bolj pazljive dela; in po pravici. Kajti če se kdo boji, da bi jaz resnico zvedel, tedaj ima vzrok mi jo prekrivati in tak človek ni moj prijatelj. In tako je res zastran naših liberalcev.

Ti so 23 let na Štajerskem gospodarili, okolo 90 milijonov je skoz njihove roke v deželnem zboru šlo in z denarjem se pametalo, da je greh. Ali ni greh od deželnih doklad zvečinoma s krvavimi žulji kmečkimi vkup spravljениh, za nemški teater v Gradci okolo 200.000 fl. potrošiti, deželnemu glavarju 84.000 fl. izplačati, plače uradniške po 4000 fl. nastavljati, nepotrebne meščanske šole snovati, da jeden učencec po 200 fl. deželo stane itd. In tega kmet ne bi smel zvedeti? Se vé da ne, ker bi sicer liberalci kmetov ne mogli še dalje za nos voditi in goljufati.

Vidijo pa liberalci sedaj, da so nemški in slovenski kmetje uže precej spoznali, da je liberalizem njihov glavni sovražnik, ki namerava kmečki stan polagoma uničiti, kakor je uničil manjše obrtnike in trgovce po mestih. Zato propadajo liberalci čedalje bolj. Povsod jim hrbet obračajo, še celo prajzovski Bismark jih ne mara. Preveč jasna in dokazana je nevarnost njihovih naukov. Ti niso samo krščanski veri nasproti, ampak tudi pogubni blagostanju celih narodov. Zvezani s pohlepni Judi molijo denar, zlato tele. Vse skušajo tako pre narediti, da bi povsod denar gospodoval in se v posameznih rokah množil čezmerno. Da se posamezni mogotci bogatijo, n. pr. šparkase, banke, veliki trgovci, veliki fabrikanti, podjetniki itd., to jim je glavna reč, a malo mar, če na tisuče in milijone ljudi zraven v uboštvo in siromaštvo leze. To sedaj ljudje povsod spoznavajo in začenjajo se braniti ali z drugimi besedami: ljudje nečejo liberalcev več voliti, ampak nagibajo se na konservativno stran, da se reši, kar se rešiti še da.

Zato pa delajo liberalci pri volitvah na vso moč, da bi se v gospodstvu ohranili. Na Vogerskem so 10 milijonov goldinarjev žrtvovali, da so pri volitvah zmagali. Grof Seczen na Prekmurskem v Soboti izvoljen je 20.000 fl. zapravil. Jednako so z denarji volilce podmitavali na Dunaji, na Moravskem pa tukaj le propadli. Tudi pri nas delajo z denarjem. Mošnja bi naj govorila, kder jeziku lažnjivemu kmetje več ne verujejo! Učiteljem dajejo „Judeževih grošev“, nedavno so v slov. bistrškem okraji nekateri po 100 fl. dobili in sedaj res za Stiegerjevce in Schmidererovce delajo. Pohorčane nadlegujejo s šnopsom, poljance in goričane s praznim obetanjem.

Kder pa stranka tako daleč od poštene poti zajde, tam vsak lahko vidi, da gre h kraju z njo. Žival tudi binca in klati okoli se, preden je konec. Jednako delajo sedaj liberalci

pa to ravno kaže, da bela žena smrt za nji mi hodi.

Vse prekrivanje in leganje ne pomaga nič. Liberalizem je najhujši sovražnik kmečkega stanu, slovenskega ljudstva in torej Slovenci prav storimo, da ne damo nikder hlapcem liberalizma svoj glas!

Gospodarske stvari.

Jež koristna živalica.

Mnogim našim kmetovalcem je znano, a mnogim zopet ne, da je jež jako koristna živalica kmetovalcem, zavoljo tega ga hočem na kratkem tukaj popisati. V prirodoslovji šteje mo ga med žužkojedce, ali vendar ne moremo to tako razumevati, da samo od tega živi, ampak je tudi druge živali, posebno miši, podgane, hrčke, kače, kuščarje, krote, tudi strupenega gada; izmed mrčesov kobilice, ščurke, kebre, mramorje, črve in ogree itd. Samo v največji sili in lakoti se hrani z rastlinami. Jež je koristna ropna žival in opravlja svoje delo največ v mraku, ko je vse mirno in tiho. Najljubša hrana so mu miši in lovi jih tako spretno, kakor mačka. Ako je od koje sovražne živali napaden, zviže se v podobi klopčiča ali krogle, ter se še le odviže, ako ga v vodo vržemo. Sploh je jako močne in čvrste postave. Protí zimi jako odebeli. Največa sovražnika sta mu lisica in sova; lisica zgrabi ga za nos in vniči ga, sova pa mu svoje kremplje v kožo zasadi in ga seboj v zrak odnese.

Je razširjen po celej Evropi, kakor v Rusiji in Švediji, ravno tako tudi v deželah okoli sredozemskega morja, ter njegova korist se povsod več ali manj pripoznava.

Prebiva posebno rad v gostem grmovji, sploh v starem zidovji. Kedar se zima približuje, napravi si v votlinah in skritih prostorih gnjezdo, za katero nanosi na svojih bodečih iglah listja in mahu, tudi se trdi, da nosi v svoj brlog razno sadje.

Kadar nastopi zima, zniža se gorkota njegove krvi na ničlo gorkote in začne njegovo zimsko spanje, iz ktere se meseca marca zopet prebudi. Meseca julija in avgusta stori samica 4—8 mladih, kateri so jako nježni in občutljivi. Mladičev mnogo pokončajo lisice in druge živali, mnogokrat jih pa mnogo od mraza in lakote pogine, ravno vsled tega se slabo pomnožava, če tudi so samice precej rodne. Ker smo prepričani, da so ježi kmetovalcem jako koristne živali, zato zaslužijo od nas večega varstva in oskrbovanja kakor do zdaj.

Zepič.

Razcimljen krompir goveji živini pokladati je nevarno.

V krompirjevih cimah se bolj ko v drugih krompirjevih delih nareja neka posebna in sicer več ali manj strupena tvarina, kateri učenjaki „solonin“ pravijo. Ta strupenina ohromeva posebno centralne ali osrednje dele vsega gibanja tedaj posebno na male možgane in na mozeg v hrbtnocu. Prikazni takega ostrupljenja se od opazovalcev tako-le opisujejo: Živali nehajo jesti, stojé na razkoračenih nogah in s pobešeno glavo kakor omamljene, žila jim hitro bije, oko stmi in vezavna koža v njem je zelo rudeča. Ako se živinčeta zaradi preiskave iz hleva peljejo, takrat se pokažejo vsa znamenja popolne hromosti v pregibnih organih. Živali omahujejo iz jedne strani na drugo, plezajo po kolenih sem ter tje, skočni in viclovi členki se jim sklekaajo in če bi bile same sebi prepuščene in bi se ne držale, popadale bi na glave. Tako bolenim govedom se mora razcimljenega krompirja hrana brž ko brž obustaviti in senena polagati. V 6—8 dneh zopet okrevaajo.

Dober pomoček da zajci sadnih dreves ne ogledajo.

V ta namen se vzame $\frac{1}{4}$ kilo stolčene aloe, 3 kilo pogašenega apna, ki se med 16 litrov tople vode pomeša in razpusti. Vzame se potem šopek in drevice za drevcem do potrebne višave s to mažo pomaže. Skušnja je pokazala, da je to sredstvo dobro.

Konjem grizenje v oje odvaditi.

Za to je najbolje, da takemu konju nagobečni korpič natekneš. Ker nekoliko časa ne more v oje griziti, pozabi na to napako in jo pozneje do cela popusti. Ko bi pa nagobečnik vendar ne pomagal, bode morebiti pa potrebno oje s kako stvarjo vribati in namazati, ki je konju zoperna in mu smrdi, n. pr. kri, karbolna kislina itd.

Dopisi.

Iz Maribora. Stolno cerkev je komisija natančno pregledala, postranske stene so za 31 centimetrov premeknene, obok in stene od zgoraj do 6 metrov nevarne, temelj slab: cerkva je vsled tega zaprta, le severna ladja s kapelo sv. Križa je službi božji prepuščena. Prenoviti se ne bo dala cerkev, treba jo bo iz nova pozidati, kar utegne 300.000 fl. stati. — Stari in mnogim znani „Polizei-Wachtmeister“. Dank je umrl v Gradci 83 let star. — Solnce je tako hudo pripekalo, da je v Počkavi dekla Marija Ričelnova k pričí v možganih zbolela in kmalu umrla. — Tatje so na Vrtači Šefovej Trezi ukradli denarjev in pobištva, da je škoda

224 fl. — V Podovi je hudobnež Lovrencu Unuku škedenj užgal, kmalu je gospodarsko poslopje s hišo vred v ognji, njegovo pa tudi sosedov Luka Damijana in Gašpara Megliča, ki sta takrat v Mariboru bila. Škoda je 8000 fl. Unuk je s polja v hišo pribežal, da reši bolj obleko pa je strašnej smrti komaj skoz okno všel, kateremu so sosedje križ iztrgali.

Iz Slov. bistrškega okraja. V Črešnovcah so Slovenci zopet protest vložili zoper volitev v občinski zastop, ker so Stieger, Pičelj, Spess volitev motili; 4 sodčke piva je bilo tam za napajanje volilcev. — Žalostno je, kar je bistrški denar pri sv. Martinu na Pohorji storil, uže 11 ljudi je zaprtih, ker so se žandarjev lotili. Stiegerju precej tenko prede. — Stari Kandolini v Peklu pa vzdihuje, da bi brž volitve bile in on za poslanca izvoljen bil. Čuti baje silno veliko poklica v sebi za poslanstvo; vendar Slovenci ga ne vidijo nič; ti ne marajo za liberalce, kakoršen je on pa njegov Schmiderer. — Črešnovski učitelj Gaber marljivo deli „celjskega lisjaka“ pa malo hvale služi. Saj vendar kmetje nismo tako trepasti, da bi zvijače in hinavščine ne spoznali. Če nam ga tisti pošiljajo, ki imajo naš jezik za „bindische Sausprache“ tako moramo vendar vedeti, pri čem smo. Zelo slinavo pa je njegovo prilizovanje. To se nam prav gabi. Smešno, kako naš s petrolejem in kavo straši, katero so naši poslanci z večjo dačo obložili. Prav so imeli, da so mestnim lekhoživcem v možnjo segnoli in kmetom gruntni davek za 3 milijone polajšali. Nekde se mora denar vzeti za državne dolgove, katere so liberalci naredili, naj se torej tam vzeme, kder ga kaj je. Petrolej radi tega ni dražji in kavo piti vidimo kmetje le debelo gospodo pri Neuholdu v Bistrici! Tedaj proč s celjskim lisjakom!

Več narodnih kmetov.

S Planine. Naš volilni shod Kozjanskega okraja vršil se je v najlepšem redu. Vsi veljavni možje cele okolice so bili zbrani. Tudi domači tržani gospodje Knifč, Šešerko itd. so bili navzoči. Vrlo so naši duhovniki shod podpirali in skrbeli za mnogobrojno udeležbo od strani kmečkih volilcev. Osebo navzoča sta bila: domači č. g. provizor Novak in kaplan Zdolšek iz Šentvida. Gostov je bilo iz Sevnice notar Veršec, in Kozjega, g. Terček in drugi. Zborovanje pričel je v imenu volilnega odbora g. Veršec ter je bil na njegov predlog domači g. župan in grajščinski oskrbnik g. Adamus soglasno za predsednika voljen, ki je koj kandidatu g. ces svetovalcu Jermanu besedo dal. Jermanov program so odobrili vsi navzoči z živahnimi živio-klici. — Za njim je govoril g. Terček ter v krepkih besedah kazal slabo gospodarjenje pri okrajnem zastopu. Slednjič je poprosil, naj se g. kandidat v deželnem

zboru z obzirom na veliko druginjo teh okr. zastopov za to potegne, da bili odpravljeni ali da bi se vsaj dotična postava preuredila, kar je g. Jerman tudi obljubil in povedal, da se ta želja iz več krajev sliši. Na to je še g. Veršec Jermanovo kandidaturo priporočal in je bil g. Jerman od vseh navzočih s srčnimi živio-klici za kandidata postavljen. Potem je predsednik s trikratnim živijo cesarju zborovanje sklenil. Možje Kozjanskega okraja se zmiraj bolj zavedajo in je nemškutarjem za vselej odklenkalo. — Poročam še, da je danes po noči umrl po dolgotrajni bolezni veleposestnik g. Alojz Lenček stareji na Blanci, znani prvi rodoljub in buditelj tega kraja, bivši deželni in državni poslanec, posestnik zlatega križa. Bil je velik podpornik narodnega napredka, dober gospodar, pogumen podjetnik, vrl oča, ki je svoje otroke v najlepši omiki izgolil, da bojo njegovo blago delovanje vselej nadaljevali. —

Od sv. Ilja v Slov. goricah. († G. Alojz Swaty.) Kakor je „Slov. Gosp.“ uže poročal, umrl je 20. p. m. naš velespoštovani in ljubljani Alojzij Swaty v najboljših letih. V nedeljo prej je še v svoji prodajalnici bil, v torek ga je bolezen v posteljo položila. Postajalo mu je vedno slabše in v petek dan pred svojim godom je v Gospodu zaspal. Zapustil je ženo in edinega sina. Čeravno Nemeč, bil je Slovencem vedno prijazen. Imel je kot poštnar nemško-slovenske tiskovine. L. 1880 bil je izvoljen za župana. ter je tri leta dolžnosti županstva zvesto in natanko opravljal, ter skrbel za blagor svoje občine. Priznalo se mu je častno srenjčanstvo. Siromakom je rad pomagal. Lepo okinčano rakev spremljalo je na pokopališče 6 duhovnov, vsa rodbina, mnogo odličnega osovja iz Gradca, Maribora in drugih krajev in veliko ljudstva iz domače in tujih far. Na pokopališči zapeli so mu domači pevci nagrobnico: „Blagor mu, ki se spočije“ in mnogo občinstva jokalo je okolj groba zraven zapuščene vdove za blagim ranjkim. Naj v miru počiva!

Iz Središča. (Naše bralno društvo „Edinost“) uspešno deluje; pristopilo je 15 novih udov, med temi več rodoljubov iz drugih krajev, vseh je 40. Društvo ima oddelek pevcev (8), ki se pod vodstvom g. Ungerja pridno vadijo in že več lepih slovenskih pesni dobro pojejo. — Društvena blagajnica je dobila zdatno podporo, ker je č. g. Slekovec, nekdanj tukaj, sedaj kaplan na Dravsk. polji, podaril 20 fl. — Za ta blagodušni dar prisrčna zahvala in daj Bog več posnemovalcev. — Društvo ima svojo sobo, kjer so razni slovenski časniki razpoloženi; vsako sredo pa je društvena zabava. „Edinost“ je bila pri blagoslovljenji zastave „Savinjsk. sokola“ o binkoštih v

Mozirji po deputaciji zastopana; za letos pa se še namerava društveni izlet. Odbor skrbi sedaj za knjižnico in želi omisliti društveno zastavo; zato vse pa potrebuje zdatne podpore in bo se tedaj moglo na vrata naših rodoljubov trkati, upajmo da ne bo brez uspeha. —

Iz Žetal. (Letina — cerkva — šola.) Letina se pri nas večidel dobro kaže. Sterneni bogato žetev obetajo; tudi vinogradi lepo kažejo, ako nas dobri Bog toče obvaruje. Zacelili bi si ubogi kmetje rane, katere nam je večkratna toča usekala. Dolgo deževanje je prenehalo in vse se veselo giblje. Naš č. g. župnik trudijo se in skrbijo za olepšanje naše farne cerkve, to mora vsakega kristjana veseliti, da se pripravlja praznično na prihod višjega pastirja. Pri šoli se nam slaba godi; kmeta za kmetom gonijo žandarji na „rest“ ali v zapor, ako stariši bolezni otrok ali kakega drugega pravičnega uzroka ne nazunijo o pravem času. Nedavno je bila vdova odgnana. Imela je sirota doma seno pokošeno in zavoljo vednega deževanja silno dela; morala je pustiti male otroke živino ter iti kaše pihat. Dostavek uredništva: Zakaj ne prosite vsi vkup olajšav, katerih postava dovoli!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nadvojvoda Albreht, slavni zmagovalec pri Custozzi, ogleduje vojaštvo na Slovenskem, včeraj bil je v Mariboru. — Minister Taaffe si išče novih zaslomb, to pa mej nemškimi liberalci in Koreninijevimi pristaši; eden izmed voditeljev nemških liberalcev, moravski poslanec Hlumecki, se mu uže znatno približava; Taaffe in Hlumecki sta namreč na Moravskem, kder prebiva $\frac{1}{4}$ Nemecev pa $\frac{3}{4}$ Slovanov, zadnje volitve tako zasuknila s pomočjo liberalnih grajščakov, da imajo Nemci zopet večino. Jednako nameravajo ti gospodje drugo leto z državnim zborom, Slovanom bo treba silne opreznosti. — Na Stajerskem začnejo se prihodnji teden volitve volilnih mož. Konservativci in Slovenci imajo upanja zmagati; čudne reči slišimo iz Gradca, tam so se liberalni glavači sprli, ker bi trije radi bili deželni glavari, treba je pa le enega. — Koroški Slovenci se res čudovito krepko gibljejo, liberalci in nemčurji propadajo zaporedom, v Prevaljah so zmagali in izvolili 13 narodnih volilnih mož. Bržčas dobijo 3 slovenske poslance namesto dosedanjega 1. — V Salcburškem je deželni odbor dognal, da bodo kateheti zanaprej po 3 ure na teden učili v šoli krščanski nauk. — Na Vogerskem imajo kolero, v Budimpešti in še po nekod so mrličji za kolero. V Erdeljskem so Madjari zatrli nemško pravno akademijo. — Zagrebški dijaki so nek oklic do hrvaškega naroda proglasili, naj se vzdigne zoper Madjare

in Madjarone; vsled tega vršijo se policijske in in sodnijske preiskave. Dalmatinski zbor je sklenil, da ima hrvaščina biti uradni jezik ter se tako pot nadelja zedinjenju Dalmacije s Hrvaško, Slavonijo, Bosno in Hercegovino. —

Vnanje države. Ko ra širi se po Francoskem vedno dalje, iz mest ljudje bežijo, kam kdo more. Otok Madagaskar je pograbljen od Francozov in Kitajci so tudi užugani; kajti francoski admiral Kourbet je naglo z brodovjem, na katerem je 114 kanonov, mahnil pred mesto Fu-Čaj in hotel vse postreljati, če se kitajska vlada ne vda francoskim tirjatvam: morala je obljubiti, da umakne svoje vojake iz Tonkinga in plača nekaj vojne odškodnine. — Mahdi ni dal pomoriti krščanskih misijonarjev, kakor je se sprva bilo poročalo, ampak so zaprti v Obeidu. — Papež delivajo tudi od primeroma neznatnih dohodkov milošnjo, francoskim mestom, kder kolera razsaja, poslali so 20.000 frankov. — Črnogorski knez Nikola odpotuje v Sredec obiskovat bolgarskega kneza. — Rusi tiščijo na perzijskega kralja, da bi jim pot za železnico pustil do Perzijskega morskega zaliva. V Mehiki je general Diaz postal predsednik mehikanske republike. To je tisti mož, ki je se vojskoval zoper bivšega cesarja, nadvojvodo Maksa in dosta zakrivil, da je ta bil ustreljen.

Za poduk in kratek čas.

Nov vzrok, da naj slovenski kmetje volijo konservativno-narodno.

I. Cesarka vlada na Dunaji predložila je državnemu zboru črtež postave, da bi se kmečki stan pogina rešil. Ta črtež priporoča prenarediti sedanjo škodljivo dedno pravo, želi ustaviti trganje ali razkosovanje gruntov, namerava jih dalje časa ohraniti pri jednej rodbini in okovariti čezmernega zadolženja. Ob enem je vlada povprašala na Stajerskem c. kr. namestnijo, deželni odbor, kmetijsko družbo in več posameznikov, med temi tudi liberalca Tieberja v Laškem in liberalca barona Moškona v Pišecah. No, razven c. kr. namestnije in par konservativno mislečih mož so se vsi več ali manj odločno izrekli zoper nameravano pomoč ubogemu kmetu. Zakaj? Ker so liberalci. Najbolj robato zarežala se je liberalna večina deželnega odbora v Gradci.

Močno obžalovati pa je, da še nimamo kmečkih zbornic, kakor imajo advokati, trgovci, notarji svoje zbornice, da bi kmetje sami o svojih zadevah svoj glas povzdignoli. Da bi pravo zadeli, o tem ni dvomiti. V dokaz naj služijo sledeče vrstice, katere je spisala od dela ožuljena kmečka roka J. Visenjaka v Zamajcih zunaj Ptuja.

Mož piše: Kmet obupno gleda v prihod-

njost. Razni vzroki tiščijo ga v novo sužnost. Prvi vzrok je preveliko vcenjavanje gruntov, kedar posestnik umrje. Mislimo si: Oča umrje zapustivši 4 otrokom posestvo, cenjeno 2000 fl. torej pride na vsakega 500 fl., če ni nobenih dolgov. Tisti, ki prevzame, je naenkrat 1500 fl. sodedičem dolžen. Kde jih hoče vzeti? Morebiti se dobro oženi, da plača $\frac{2}{3}$ dolga t. j. 1000 fl. To se bode redko kedaj namerilo. Dobro če dobi nevesto s 500 fl., pri čemur je pa še vedno polovico t. j. 1000 fl. dolžen. Kde bode pa jemal sedaj, česar treba za činže in dolg? Iz grunta silno težko ali gotovo ne, če le malo slabe letine ga dohitijo, to tem manj, čem več otrok in torej stroškov s časoma dobi. In tako mu potečejo mlajša leta v samem trpljenju in na stare dni, kaj si more pripraviti? Pogosto se pa zgodi tako! Da se ohrani saj pod očetovo hišo, začne z gruntov prodavati. kar se le vgenoti da, ali pa začne grunte same trgati in na kose prodavati. Tako pa je iz kmeta postal želarček, nagornjak, kočlijar. Kaj bodo pa njegovi otroci?

Drugi uzrok propadanju kmečkega stanu so prevelike dače, zlasti pa doklade, katerih večino se gruntom nalagajo občine, okrajni zastopi in deželni zbor. L. 1817 je ukazal cesar Franc novi kataster sestaviti in čisti dohodek vpisati, od katerega se naj davek računi. Nekaterim gruntom so preveliko svoto vcenili. Vendar to ni nič proti temu, kako so za novi od liberalcev l. 1869 zaukazani kataster grunte vcenjavali. Da se liberalci še sedaj le upajo h kmetom priti in tem se v poslanca ali zastopnike ponujati, to je že nezapopadljiva nesramnost od njih, žalostna neumnost od kmetov, če jih poslušajo. Vcenjevali so povprek previsoko in radi tega krivi večjih dač. Po znam kmečko posestvo, kder je gruntni davek znašal l. 1827 le 27 fl. 20 kr. od hiše 1 fl. 20 kr., tedaj vkup 28 fl. 40 kr. l. 1830 ravno toliko, l. 1835 pa vkup 17 fl. 39 kr. l. 1845 pa 31 fl. 27 kr., l. 1855 uže 47 fl., l. 1862 pa 68 fl. 87 kr., l. 1871 pa 75 fl. 1 kr., l. 1879 celih 86 fl. 39 kr. In letos? No, letos pa 90 fl. 31 kr. Torej so gruntni davek od l. 1835 do l. 1884 povzvišali za — 63 fl. 11 kr. Strašno!

(Dalje prih.)

Smešnica 30. V nekem mestu je začelo goreti. V divjem diru začnejo ljudje semtertje letati in kričati. „Za božjo voljo, reče prijatelj prijatelju, zakaj ne greš domu, ali ne veš, da v tvoji hiši gori?“ Ta mu pa mirno odvrne: „Brate, to pa uže ne more biti, saj imam jaz ključ od hiše pri sebi!“

Razne stvari.

(Svitli cesar) so za šolo v Podsredi darovali 200 fl.

(Zlato mešo) obhaja v nedeljo 27. t. m. č. g. Seb. Magdič, P. Celestin Fošner in P. Jakob Horvat. Č. g. Lafontaine je pa bolen.

(Volilni shod) bo 27. t. m. v Imenem pri Podčetrtku v g. Vehovarjevej krčmi (Plantak) ob 4. uri popoldne.

(Hardeška občina) uraduje slovenski pa dobiva le samo nemških dopisov. Zoper to se je pritožila, ker jih ni v stanu točno in zanesljivo dobro reševati.

(Volitve volilnih mož) začnejo v celjskem glavarstvu dne 28. t. m. menda tudi drugod. Slovenci udeležite se povsod in pogovorite se poprej, da bodete složno enoglasno volili, nasprotniki bodo tudi tako delali.

(Odstavljena) sta bila 22. t. m. na ukaz ministra Taaffeja občinski uradnik Hofman in sluga Marjančnik, ker sta zaradi ponarejenih pooblastil v sodnijski preiskavi. Župan Malle, v celjske okolici, je tedaj narodnim odbornikom vendar podlegel. Slava tem!

(Liberalno gospodarstvo.) Račun okrajnega zastopa celjskega za l. 1883 kaže, da je namesto 1200 zmanjkalo 2900. No, to je pa lepo!

(Nesreče.) Za Celjem je strela V. Goričana pod gruško ubila, v Vidmu je Fr. Zakošek v Savi, Krivčev Mihec v Rečici utonil, v Cogetincih se 11letni Mih. Klobasov obesil, v Novi cerkvi zunaj Ptuja posestnik Zakeček s hleva na voz pal in takoj mrtev bil, v spodnji Voličini gluhonemi Juri Grozl preminol.

(Zločini.) Luka Schroth je pri Monsbergu kočjarci M. Puh 38 fl. 30 kr. vropal. Cigani v Soboti in pri Arveži krađejo.

(Gimnazija) celjska je štela 172 Slovencev in 122 Nemcev, ptujška prvih 76, drugih 35.

(Sejem) živinski bo v četrtek 31. julija na sv. Ignacijevu pri sv. Lovrenci v Slov. goricah.

(Iz Zadra) nam piše vojak, da je zaradi velike vročine tovarš na okno šel spat in z drugega nadstropja pal, da je bil k priči mrtev.

(Profesor Hubad) prov. ravnatelj ptujške gimnazije prestavljen je v Gradec.

(Spielfeld-Radgonska) železnica bo šla čez Muro, potem nad Strass, Weitersfeld, Cmerek, Purklo, Obrajno v Radgono, na čije severnej strani bo kolodvor stal. Južna železnica jo postavi do 1. julija 1885 in obdrži do l. 1968.

(Novo zvijačo) iztuhtali so mariborski liberalci, da bi kmete lovili: vabila pošiljajo nemška, naj pridejo v nedeljo v Maribor, da osnujejo „Obstbauverein“, toda pri tej priliki hočejo „plan“ (črtež) dogovoriti, kako bi pri volitvah Slovence zatuškali. No, pomagalo jim ne bo nič. Slovenci uže vemo, kaj nam je storiti. Čujemo, da se Schmiderer-Hammer-Amboss

uže sam boji ter žuga odložiti vse politične svoje krone, če ne bo izvoljen; tudi okrajno „obmanstvo“. Dobro, tedaj pa Slovenci le pritisnimo, tako izpehnemo naenkrat celo liberalno gnezdo.

(Zmagali so Slovenci) koroški v Prevaljah izvolivši 13 narodnih mož. Nemškutarji so grdo propali vkljub svojej krčevitej agitaciji. Ta zmaga je pomenljiva. Živelci Slovenci!

(Celjsk nemčur) je včeraj pri volitvi za okolico prav ubogemu Slovincu petak ponudil, če voli nemškutarskega liberalca. Toda Slovenec mu jezen požene petak pod noge. Slava in čast slovenskemu poštenjaku.

(Odbor kmečkega društva) v Slatini je ponudil dr. Gregorecu kandidaturo za ptujsko-rogački okraj iskreno želeč, da bi se temu prilika dala slovenske kmete in slovenski narod zagovarjati v Gradci.

(Pri volilnem shodu) v Globokem je bil zapeljani nemškutar, ki je pisal „celjskemu lisjaku“ žaljivo za naše kmete in pokazal, da politiko tako razume kakor zaje vojaško komando. Celjski lisjak podpira povsod nemškutarje, in le ti ga širijo, naroden Slovenec se ga ogiblje kakor gobovca ali takega, ki ima srap.

(Od sv. Jakopa v Slov. gor.) se nam poroča, da so vinogradi veliko kabrnkov nalegli, belina, črnina, moslavec in rizling so letos posebno polni. Če le smod ni škodoval in če toča prizanese. Za polovnjak žganjice je eden posestnik dobil 130 fl. Seno so silno težavno spravljali.

(Volilni shod) sklican je od dr. Radaja v staroslavne Ruše v nedeljo 27. t. m. ob 1/4. uri popoldne v g. Kodričevo gostilno, h kateremu so vsi bližnji in daljni Slovenci povabljeni, jednak shod bo 3. avgusta v Jarenini, v Makolah 10. avg. ali v delavnik.

Telegram: Celje 24. julija. Slovenci okoličani včeraj v III. redu sijajno zmagali, danes v II. za 4 glase propali.

2-3

Oznanilo.

Andrej Rebenšek, posestnik in mizar v trgu Vojniku, daje na znanje, da ima svoje posestvo urb. šte. 24 ad Magistrat Hocheneegg, obstoječe iz 1 oral. 524 □ seznjev pod roko in prostovoljno na prodaj, to pa celo ali po parcelah.

Cena in kupni pogoji se izvedó pri lastniku. Naj se pri njem oglašajo.

Vojnik dne 6. jul. 1884.

Andrej Rebenšek,
mizar.

Učiteljske službe.

Sledeče učiteljske službe se oddajo s 1. novembrom t. l.:

A. V šolskem okraji Ljutomerskem.

1. Na trirazredni v III. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli za deklice v Ljutomeru podučiteljska, na dvorazrednih v IV. plačilni vrsti stoječih šolah.

2. V Veržeji.

3. V Cezanjeveih povsod podučiteljska, vse tri definitivno ali provizorično.

4. Na dvorazredni v IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri Malejnedelji podučiteljska, definitivno.

B. V šolskem okraji Zgornje Radgone.

5. Na enorazredni ljudski šoli na Šavnici v IV. plačilni vrsti, učiteljska, s prostim stanovanjem, definitivno ali provizorično.

V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisanji popolnoma zmožni prositelji naj svoje prošnje do 15. avgusta t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih vložijo.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dne 3. julija 1884.

Predsednik:

Premmerstein.

2—2

Kisla voda.

Jaz podpisani priporočujem za sedanji čas svojo izvrstno kisko vodo (Sauerbrunn) v Rogatskem okraji.

En zaboj s 25 velikimi steklenicami velja loco Poličane 3 fl. 50 kr.

Naročbe se naj pošiljajo na moj napis

France Johanus,

2—3 Slatina pri Rogatcu. (Rohitsch).

Podobarski in pozlatarski ateljé

A. L. GOETZL

v Rožnih ulicah št. 21. v Ljubljani

priporoča oč. duhovščini, že izdelane, na platno slikane Križeve pote, po jako nizki ceni; priporoča se tudi gorko za vsa cerkvena dela, spričevala duhovnih in c. kr. uradov ležé dovolj na razpolaganje.

2—3

FANTA,

kateri ima veselje se štacunarskega učiti in da ima dobre šolske spričala, da je namreč sposoben trgovinsko šolo obiskovat se sprejme pri

M. Berdajs-u

v Mariboru.

1—2

Močen mladeneč za kupčijo

od 14 let starosti, z dobro šolsko oliko v obojnem, to je v nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pismi zmožen — se vzame v prodajalnici pri **Ivanu Koletnik-u** na črni gori Device Marije blizu Ptuja.

1—3

V katoliški bukvarni v Ljubljani

se dobivajo podobice Matere Božje na lepem papirji, na katerih so natisnjene molitve, ki se po vsaki tihi sv. meši z mešnikom opravljajo.

100 podobic velja 3 gl.

3—3

Gospodarske mašine

priporoča

J. Pfeifer v Hočah

(Kötsch, Südbahn, Steiermark),

mlatilnice, ročne pa tudi da jih druge sile gonijo, s posebno napravo za čisto mlačenje, za kar je 1 delavca treba, trijere, ki izvevajo kokol, grašico, grah vsake količnosti. rezne mašine najnovejšega stroja, koruzolušnike, škropilnice za gnojnico, drozgalnice, preše za droži, samopisne tiskarnice. orodje vsake vrste, šivalnice, izvrševanje iznajdeb, izdelovanje vsakojakih modelov.

Popravila po ceni. Poročilo 3 leta za vsako mašino.

6—10

Loterijne številke:
 V Trstu 19. julija 1884: 57, 72, 14, 37, 34
 V Linci " " 68, 45, 72, 58, 31
 Prihodnje srečanje: 2. avgusta 1884.

V J. Leon-ovi zalogi

se bodo dobivale:

Velike egiptovske

sanjarske bukve

po starih egiptovskih in arabskih pismih.

Na 230 strani bodo obsegrale:

Predgovor, — uprava avstrijsko-ogerske številine loterije, — na kaj se mora pri stavbi posebno paziti? — Dobitki in razna srečanja — štampiljina za dobitke — loterij-ski cenovnik ali tarifa — tablica, ki kaže koliko amb in tm obsegajo 90 števil, — 2800 razkladanj sanj z dotičnimi številkami za srečanje — za 90 števil, sanje v podobah — kazalo srečnih in nesrečnih dni — tablica ki kaže, ktere številke se morajo staviti in razlaganje sanj v podobah.

Najnovejši natis

pomožen z številnimi, potučnimi napejzami in s pre-rokovanjem iz zvezd ali z mesečnim listom za oba spola.

Velja samo 30 kr. mehko vezana.

☞ Po pošti 5 kr. več. ☞

☞ Kdor se jih deset naroči, dobi 11. po vrh. ☞

Pri Jan. Leonu v Mariboru

šolske ulice 2,

se dobiva papir in kouvete za pisma z lepim natisom

„Pozdrav z Maribora“

tudi v nemškem jeziku.

☞ 20 komadov za 15 kr. ☞

Tiska se pa tudi, če kdo 50 pisem in 50 kouvetrov naroči, pozdrav od vsacega krajca.

Pošta:

Radgona
(Radkersburg.)

Radensko kopaljšče

(Štajerski Vichy)

Železnična

postaja:

Spielfeld.

se svojo izvrstno slatino, katera daleč preseza po svojih tvarinah vse jednake vrelece (kakor so: Vichy, Bilin, Gleichenberg, Selters, Ems, Preblava) in se poleg tega odlikuje potem, da ima v sebi jako mnogo ogljikove kisline in natrona, vzlasti pa, da ima tako znatno množino litija, kakeršna se ne nahaja v nobenem družem vrelec.*) Priporoča se torej kot posebno zdravilo pri protinastih vseh in prevlakah v kosteh, pri kamenčkih v obistih in mehurji, pri zlatej žili (hämoroidah) pri bramorjih in žleznih oteklinah in tam, kjer se tvori preobilo kisline in služi v želodci in črevah, dalje pri zlatonici in pri zapretji.

☞ Cene: 1 soba 30—40 kr. — 1 kopol 30 kr. ☞

☞ V gostilnici dobra in jako cena postrežba. ☞

*) 1 liter Radenske slatine ima v sebi 0.06 gramov dvojno ogljikokislega litija, torej toliko, da se ga več v enem obroku ni varno povžiti. Kake vrednosti je ta sila kreпки alkalij, kažejo Garrod-ovi poskusi, ki se v obče potrjujejo. Vzel je koškece kosti in hrustancev od protinastih bolnikov in jih položil v trojno jednako močno tekočino litija, kalija in natrona. Ali največjo topilno moč je pokazal litij, kateri je v kratkem času očedil kosti sočne kisline. To ga je napotilo, da je ogljikokisli litij skušal pri bolnikih za protinom, pri katerih so se vsled tega seavnične prevlake pomanjšale in slednjič celo odpravile; to so uspehi, katere tudi drugi zdravniki pri jednacijh pogojih zatrjujejo. (Primeri, kar pišejo o tem Garrod, Binz, Nothnagel, Schreff, Niemayer.)

3—6

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 30. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1884.

24. julija.

Štev. 103.

Kmetske posojilnice.

Kmetske posojilnice imajo v prvi vrsti namen, da služijo personalnemu kreditu, to je, da se ne dajo posojila na hipoteke, temveč proti poroštvu; kajti ko bi hotele te posojilnice gojiti tudi hipotekarni kredit, bi morale imeti veliko večji fond, kakor ga taka društva po deležih in hranilnih vlogah večinoma imajo. Od drugih zavodov izposojeni denar pa bi prišel posojilnicam predrago, da bi se mogel potem ta denar kot hipotekarno posojilo izdajati. Kmetske posojilnice naj se pečajo tedaj v prvi vrsti s personalnim kreditom. Pri teh kreditih pa je potrebno, da so društvena predstojništva natanko informirana o premoženju in sploh o kreditnej zmožnosti tistega, ki hoče posojila imeti, in njegovih porokov. To pa je navadno mogoče v malem društvenem krogu, in čim ožji je krog društvenega delovanja, toliko varnejše bo dotična posojilnica delovala. Tudi bodo pri takih društvih stroški, posebno kar se tiče pisarniških stroškov, jako mali in neznatni, ker ne bo treba nastaviti posebnega društvenega uradnika, kajti male pisarije bi lahko kaki predstojniški ud brezplačno poskrbel, večjidel pa tudi ne bo treba lastne društvene pisarne, ker se lahko dela v občinski pisarni, v čitalnici itd. Ustanova takih malih kmetskih posojilnic bo pa tudi na kmetski stan v tej zadevi dobrodejno uplivala, da se bo kmetski stan privadil neodvisnosti in principa lastne pomoči, in bo potem kmetski stan, najboljša podpora vsake države, postal zares to, kar bi imel biti, namreč nepremagljivi brambovec zoper razširjajoči se socijalni demokratizem.

Da se pri nas Slovencih do najnovejše dobe na osnovo takih malih posojilnic ni mislilo, ali da se niso osnovale, temu je več vzrokov. V prvi vrsti se je marsikomu zdelo nemogoče, da bi priprosti kmetski posestniki, rokodejci in drugi zamogli take zavode osnovati in potem voditi, v drugi vrsti pa so se bali prevelikih stroškov osnove, registovanja, tiskovin in slednjič niso vedeli, kje bi dobili prvi denar za otvorjenje posojilnice.

V resnici je bilo to tudi do najnovejše dobe deloma opravičeno, kajti skušnja uči, da je bila osnova novih posojilnic jako težavna, nekoliko zaradi nevednosti, kako imajo dotične osebe pri osnovi posojilnic postopati, in dalje zaradi tega, ker so tiskovine prav veliko stale,

ker je bilo treba vsakokrat vse obrazce vnovič tiskati, tudi prva priprava denarstvenih pomočkov je bila težavna. Te ovire je spoznalo predstojništvo zveze slovenskih posojilnic, mislilo je tedaj, kako bi se dale odpraviti. Nekoliko se zgodi to tem potom, da zvezno predstojništvo pri osnovi novih posojilnic osebno posreduje in se pri takih prilikah za mala društva sposobnih že tiskanih obrazcev za statut, ki se ima podpisati, poslužuje, da prošnje za registrovanje in protikoliranje brezplačno oskrbuje, in da je nadalje zvezno predstojništvo za celotno posojilnično službeno opravilo izdelalo načrt jednoličnih tiskovin, katere je dalo v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani tiskati, kjer se po znižani ceni dobivajo; tudi zamore zvezno predstojništvo novo osnovanim društvom zaradi denarnih pomočkov na ta način, koristiti, da njim od večjih posojilnic posojil ali hranilnih vlog po kolikor mogoče nizkih procentih poskrbi. Ustanovitev kmetskih posojilnic stane tedaj zdaj tako malo dela in stroškov, da je, rekli bi, v vsakej večjeji fari (župniji) mogoča, ako se le združi kakih 5 zanesljivih, čitanja in pisanja zmožnih posestnikov, kateri imajo veselje in radost na tem, da prevzemo osnovo kmetske posojilnice. Akopram ostane posojilni izostanek pod 10.000 fl., vendar ni dvomiti na obstanku, kajti take posojilnice so tudi vsake davščine proste in misliti je prav za prav treba samo na stroške za tiskovine. Kar se tiče naprave male, zoper ogenj varne kase, katero bi naj si vsaka posojilnica omislila, se mora pomisliti, da za njo izdani denar, kakih 60 fl., ni zgubljen, ker je kasa sama na sebi vedno nekaj vredna. Da pa pokažemo s številkami, kako mali so prvi stroški pri osnovi posojilnic, jih hočemo tukaj sledeče navesti:

- a) koleki za originalni statut, za prepis, za prošnjo za registrovanje z rubriko fl. 2.51
- b) za legalizacijo originalnega statuta in prošnje za registrovanje kakih „ 8.—
- c) za štampljo „ 1.80
- d) vse tiskovine za prvoletno potrebo „ 20.—

tedaj skupaj . fl. 31.—

Vidi se sedaj, s kakimi malimi stroški se zamore taka mala posojilnica osnovati.

Prvo slovensko kmetsko posojilnico je zvezno predstojništvo 28. maja t. l. v Pišecah (brež-

kega okraja) ustanovilo, katera zdaj že deluje. Druga taka posojilnica, namenjena za rogaški okraj, ustanovila se je 9. junija t. l. na Slatini, in prične s 1. julijem t. l. svoje delovanje. Tudi v št. Petru pod sv. gorami se je na podlagi pravil kmetijskih posojilnic dne 29. junija t. l. osnovala posojilnica.

S predstoječimi vrsticami opozorujemo naše narodnjake na deželi na to stvar in prosimo te gospode, da, ako v njihovem okraji še ni posojilnice, ukrenejo, bi li okrajnim zadevam hasnilo, ustanoviti posojilnico in če se nahaja tam najmanje troje za vodstvo sposobnih oseb. Ako so okoliščine take, treba se je jedino obrniti do predstojništva zveze slovenskih posojilnic (v Celji, glavni trg št. 105), katero bo potem vse za osnovo in protokoliranje potrebne korake, in sicer brezplačno poskrbelo, plačati treba je samo stroške za koleke in legalizacijo.

Slednjič še omenimo, da je bilo koncem 1881. leta po statističnih izkazih takih malih posojilnic, to je posojilnic s posojilnim izostankom do 20.000 fl. na Českem 30 in na Moravskem 34.

Mihael Vošnjak.

Skrb za nova drevesa.

Ako se koreninam, deblom in vejevju na novo posajenim sadnim drevesom pametno in umno streže, tako je mogoče drevesom življenje in rodovitnost znatno pomnožiti in zato je taka strežba velike važnosti in sadjerejec bode kolikor mogoče na izvršitvo takih del vestno gledal.

Začnimo pri koreninah. Zemlja okoli drevesa, se mora vedno v takem stanu vzdržati, da more zrak in vlaga do korenin in da koreninam "samim nič ne brani se na vse strani razširjati. Treba je toraj, da se vsako leto okoli drevesa zemlja vzrahljana in sicer 1:80 do 2 metra široko. Na tak način se naredé tako imenovane prstene plašče okoli dreves. Ako drevesa stojé na travnati zemlji, je dobro, da se ali meseca junija ali pa jeseni zemlja okoli dreves vzrahljava. Kjer pa je zemlja suhatna in drevesa ravno zaradi tega ne prospevajo, morajo se plašče okoli dreves z čim pokriti na primer s prsteno nasteljo, da ta zemljo prevelikega izsušenja varuje.

Debla sama se morajo z marsičem pomazati, da se tako proti zajcem, mrzlinčnim samicam, kožnim ušim, mravljam in mrazu varujejo, pa tudi da jim koža gladka in črstva ostane. Dobra je zmes iz apna in goveje krvi napravljena, ki se z njo debla jeseni pomažejo. Spomladi, ko drevesa debelejša postanejo, se odlušči in odpade; zato je treba drugo leto nove pomažbe. Tudi novo gašeno apno pomešano z drevnim pepelom ali sajami kot maža kaj dobro služi. Manjše rane na koži se mo-

rajo z drevesnim voskom zamazati, če pa te rane tudi v les zadirajo, treba jih je izrezati, da so gladke in potem s katranom zamazati, da se tako pristop zraka do poškodovanega lesa zabrani. Če so pa na mladih drevesih večje rane nastale, posebno, če jih je zajc s strupenim svojim zobom naredil, kaže bolj drevesca izruti in na novo zasaditi, kajti malo upanja je, da iz tako poškodovanih mladičev kdaj kaj prida izraste. Marsikteri posestnik si nakupi, da si par krajcarjev prihrani ali pa ker kaj boljšega ni dobiti, slabotna in borna drevesca in jih posadi po sadovnjaku. Navadno se taki slabeži primejo in začno rasti vendar pa tako medlo, da je iz takih zasajenk težko kateri zasajavec rodovitno drevo pričakal. Razen drugih vzrokov slabotne rasti je poglavitni zadržek zgoščene in odrevenele deloma celo že suhe laknene plasti, da drevesce ne raste kakor bi moglo in moralo v debelost in koščatost. Tu pomaga v prvi vrsti tako imenovano puščanje to je, da se drevescu koža po dolgem prereže. Tako se provzroči, da pritisk, kateri od zvonaj stešnuje notrajne tkanine, preneha. Pušča se drevescem najbolje takrat ko se rast v debelost začinja tedaj v mesecu majniku. Pri tem je pa treba paziti, da rane ne postanejo pregloboke in da se notrajne tkanine ne prerežejo. Tako bi lahko nastale rane, katerim bi zopet posebne postrežbe treba bilo.

Najbolj imenitna postrežba, ktera se drevescem skazati mora, je ravnanje in gleštanje drevesne krone ali vejevja, kar pa že veliko vaje in nekaj izurjenosti zahteva. V obče ima sadjerejec gledati, da je krona bolj piramidalna ali vsaj visoki krogli ali kugli podobna, ne pa ploščata in k tlam viseča. Če so veje visoke, se more bolj lahko zemlja pod drevesom obdelovati in drevesu ugodno napravljati. Drevesa s tako krono so bolj lepa, trpežnejša in rodovitnejša od onih, pri katerih veje že od mladosti k tlam pripognjene visijo. Vsako vejo na drevesu si moramo kot drevo samo za se misliti, ki ima svoj vodilni vrh in postranske veje. Pravilna krona mora imeti srednjo glavno vejo in 4—5 postranskih vej. Število poslednjih množi se od leta do leta, ker vedno več postranskih vej iz srednjega vrha poganja in se zarašča.

Vodilni vrhi se 4—5 let vsako leto in sicer s prva bolj pozneje manj nad očesi, ki na zvonajni strani brsta stojé, nazaj porezujejo. Če se z vodilnimi vrhi tako ravna, poganjajo ti vedno nove vršiče in cela množ postranskih brstov se poraja, ki vejo krepijo in sad prinašajo. Postranske veje se le jedenkrat in sicer le do polovice njihove dolžine prirezujejo, pač pa se morajo vse tiste veje porezati, ktere v krono noter rastejo ali pa se z drugimi vejami križajo. Take veje se porežejo tam, kjer iz

debelejše veje izrastejo. Ravno tako se porežejo veje tam, kjer so pregoste in pa vse nepotrebne.

Ravnanje, kakor se je tukaj opisalo, zadeva v prvi vrsti najbolj peščno sadje, druge sadne sorte se vsaka drugače obdeluje. Orehi in sladke črešnje se navadno ne porezujejo, ker ta drevesa svojo krono same ob sebi brez vse umetne pomoči od druge strani lepo in pravilno narejajo.

Dobro sredstvo zoper vročino.

Letos je prav toplo sem ter tje celo vroče poletje. Toplota je za naše kraje prava dobrota iz božje roke. Vendar pa je dostikrat v zaprtih prostorijah, kjer se več ljudi shaja, dostikrat neznosljiva in prava nadloga za dotičnike. Ti nadlogi se da odpomagati s tem, da se z ledom napehane posode, najboljše iz pleha narejena vedra visoko pod stropom razobesijo. V kratkem vsa vročina v prostoru premine. Zakaj? Zrak se v bližnjavi takih ledenih vedder ohladi in postane težji in tako v toplejšem spodnjem zraku na tla pade in tako spodnji zrak tudi ohladi, ker od spodaj vedno nove plasti toplega zraka v dotiko z ledenimi vedri stopajo, se ohlajajo in zopet v toplejši spodnji zrak pogrezajo.

Tako gre to ohlajanje in menjavanje zračno naprej in če se še za to skrbi, da je v prostoru nekoliko prepriha, je kmalo cel prostor prijetno ohlajen. Ako se ledena vedra bolj nizko postavijo, na primer v mizni višini potem vse vkup nič ne izdaje iz ravno gori navedene vzroka.

Pametna ravnila za bučelarje.

1. Strezi svojim bučelam vedno pametno in skrbno.
2. Popusti staro kopito in ravnaj po skušnjah in pameti.
3. Pazi na roje, ker radi uhajajo.
4. Male rojišče združuj, da se ti toliko gotovejše vzdržijo in ohranijo.
5. Pitaj slabe ule, ko lakota nastane.
6. Narejaj bučelam primerna stanovališča, da so hudega mraza in silne vročine varne.
7. Preseluj bučele v druge panje, da bodeš lahko in priročno strd in vosek jemal.
8. Ne mori ljubih bučelic, to je nespametno in škodljivo.
9. Nabiraj strd in vosek s panji premisljeno ravnaje.

Kako pri živini za njeno kožo skrb imeti.

Zraven pljuč služi pri živih bitjih tudi koža za oddihovanje. Koža ima pri oddihova-

nji in tudi pri drugih opravilih za življenje veliko ulogo in toraj zasluži, da se s posebno skrbijo goji. Treba je kožo dobro snažiti; kajti kožna snažnost je pol krme. Ščet in štrigelj mora toraj živinorejec marljivo rabiti. Posebno skrb zahtevajo v tem oziru konji, kateri se vpregajo ali jahajo. Taki konji posebno močno skozi kožo izhlapujejo. Konji za težka dela tega krtačenja manj potrebujejo. Oni imajo večidel bolj debelo kožno odejo, skozi katero manj izhlapujejo od prvih. Pogosto se zanemarja pitani živini kožo gojevati. Da se pa meso in mast redi, je močnega izhlapljenja treba. Zato je dobro vsak dan jo s ščetjo ali štrigljem pokrtačiti. Celo svinjam taka snažnost le koristi in jih debeli.

Dopisi.

Iz Ormoža. Po odredbi okrajnega odbora ormoškega bilo je dne 10. julija v Ormoži premiranje in licenciranje bikov v smislu postave dne 9. januarja 1882 dež zak. št. 14. Prignalo se je 38 bikov, od katerih se je 7 za plod nesposobnih spoznalo in ne licenciralo, trije so bili že lani licencirani, ostalim 28, izmed katerih se je 13 premiralo, pa so se podelile dopustnice. — Darila sodobili: Črček Gera v Obrežji, 15 fl. Veselko Juri v Središči, 12 fl. Horvat Anton v Cvetkoveih, Kolarič Franc v Središči, Rajh Vido v Mihaloveih, Meško Jožef v Savcih, po 10 fl. Bezjak Ignac v Trgovišči 8 fl. Bedjanič Andraž, Bedjanič Filip, Hrg Matjaž, Štibre Gera, vsi v Obrežji, Kuharič Florijan na Sešnici, Rubin Anton v Središči, po 5 fl. V ta namen dobil je okrajni odbor podpore 75 fl. in sicer prvo kot državno darilo od 15 fl., in 60 fl. kot deželno darilo, kateri znesek se je razdelil v 6 daril; ostalih 30 fl. dal je okr. zastop. — Dva in dvajsetim nenadarjenim posestnikom se je izplatilo iz okrajne blagajne za odškodnino, ker so biki prignali 25 fl.; ostali potroški kakor odškodnina okrožnim prvosednikom itd. pa znesejo 18 fl., ki so se platili iz okr. blagajne. — Naj lepše biki prigali so iz Središča, Grab in Obrežja, kjer na govedorejo naj več držé. — Ogledovalna komisija bila je poprek zadovoljna, ako ravno je stanje govedarije v ormoškem okraji poprek slabo; čista krv je redko gde najti, vse je prekrizano. Naj večji vzrok slabega stanja je slaba reja, posebno po zimi; živina po zimi zavoljo slabe reje tako oslabi, da se ne more potem pomoči. Zivinorejcem je toraj priporočati, le toliko živine imeti, kolikor imajo krme, in s krmo bolje gospodariti. — Daljšni vzrok slabega stanja živinoreje je, da je za veliko število krav in telic pre malo bikov, dalje to, da se pripuščajo tudi taki biki, ki nimaajo dopustnic; zategadel se k bikom z dopustnicami menje

krav žene, ker se za skakanje takih bikov navadno več tirja in zategdel se nikdor ne skrbi, boljšega bika držati. — Postava dne 9. jan. 1882 je v § 26 pomanjkljiva, ker občinski predstojniki proti temu nepostavnemu ravnanju nemale moči in ta § bode le takrat praktično veljavo dobil, ako bode se pravica, take kaznovati, kateri pripuščajo bike brez dopustnic, odredila okrajnim zastopom ali c. kr. okr. glavarstvom. Ogledevalna komisija je nadalje izrekla, da je na slabem stanju govedarije tudi to mnogo krivo, da se biki gonijo na občinske pašnike s kravami in telicami vred; tudi premlade telice se pripuščajo k bikom, kar posebno z ozirom na slabo stanje živine dobrega nasledka imeti ne more. Naloga okrajnega zastoparja je, živinorejcem ostro in pod kaznijo prepovedati, bike na občinske pašnike s kravami in telicami skupaj goniti. — Nadalje bode okrajni zastopar imel za to skrbeti, da se tisti, ki bike brez dopustnic pripuščajo, vsakokrat ostro kaznujejo. — Tudi je potrebno, da si ljudstvo za boljšo ploho skrbi; taki, kateri pri živini bolje dobiček v mleki iščejo, osobito v pobrežnih krajih, si naj mlečno živino oskrbijo, drugi zopet, kateri bi radi imeli živino za vožnjo ali bi jo redili na meso, naj skrbijo bolje za mesno živino. — Dobro je za bika tudi, da se tu pa tam vpreže pred lehek voz; naj si konči travo, katero je, sam vozi. — Živinoreja je denešnji den, ko cena poljskim in vinskim pridelkom vedno pada, za kmetovalca jako važna in edina pomoč in se ne da nikdar zadosti priporočati. —

Raznoterosti.

(Sadjerejsko zadrugo) snujejo v Mariboru, ki bode skrbelo, da bodemo sadje leži in bolje prodavali; če ne bode živahneje od lani osnovanega sadjerejskega društva, potem škoda, če začnejo.

(Hmeljarjem) praktično knjigo je spisal Josef Schöffl. Naslov: „Der Saazer Hopfenbau“ 2. Auflage. Cena s poštnino vred 1 gld. 50 kr. Prodava jo Anton Ippoldt in Saaz (Böhmen).

(Kmetijsko podružnico) napravila sta za sebe Ausserer in Kautschitsch, ker ona v Sevnici se ne da od njiju komandirati. Sedež je v Zidanem mostu. Udov šteje jako malo.

(Zoper pereči ogenj) priporočajo tudi homeopatične kapljice, katere izdeluje apotekar Birnbacher v Celovci pa so tudi zvečinoma v drugih apotekah dobiti ter velja steklenica 50 kr. Nek kmetovalec pravi, da mu je zbolelo 8 svinj, 2 jako hudo. Takoj da 6 svinjam ovih kapljic, imenovanih „hemeopathische Tropfen

gegen Rothlauf“ na kruhu ter so precej začela okrevati. Dve pa na kruhu niste vzele, zato so jima kapljic z mlekom vlili in je tudi pomagalo.

(Zrnja od inod) potrebujejo največ: Angleško, Francosko, Nemčija, Holandija, Belgija in Švicarska. Vsako leto jim dovažajo colnih centov pšenice 82, rži 24, ječmena 24, ovsa 22, koruze 33, moke 11 milijonov, največ iz Amerike, Rusije in Rumunije.

(Za gospodarski kurz) na vinorejske šoli v Mariboru od 1. avgusta do 6. sept. oglašilo je se nad 100 učiteljev. Deželni šolski svet je 15 izmej vsej izbral, med temi so tudi gospodje: Zotter od Pragwalda, Oberski s Ponkve, Košar od Velike nedelje, Farkaš z Negove, Šeligo od sv. Jederte pri Laškem in J. Kaukler od okoličanske šole Ptujске. Vsak dobi 50 fl. podpore.

(Nov gospodarski list) „Kmetovalec“ izhaja v Ljubljani, dvakrat v meseci, velja 2 fl. ureduje ga g. Pirc.

(Hrvatska vlada) podpira gospodarsko društvo, da v Zagrebu priredi velikanske kleti za vino, dalje velikih vrtov za nasad ameriških trsov, na katere se domače trsove sorte dajo cepiti in tako vinogradi pokončanja po trtnej uši okovariti.

(Svinje plemenjače) storijo na Srbskem rodovitne, da jim potem, ko so svoje mladiče odstavile, strežejo z močno in dobro soljeno hrano. Ko se potem gonijo, se ne pustijo hitro k merijascu, ampak v 2—3 dneh. K temu jih puščajo le dvakrat in potem celo odločijo od njega. Ubrejenim svinjam ne polagajo več soljene krme.

(Sejmi.) 28. jul. Ormož, sv. Martin pri Wurmbergu, 30. jul. Kostrivnica, 31. jul. Dol, Konjice, Mahrenberg, Zagorje, sv. Lovrenc v Slov. gor., 1. avg. Gomilice, sv. Lovrenc pri Celji, 2. avg. sv. Lenart v Slov. gor.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Ovos		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	7	90	5	80	5	40	3	40	5	50	5	80	5	40
Ptuj	7	—	5	50	6	25	3	20	5	60	4	80	5	—
Celje	7	20	5	20	4	20	3	—	5	30	5	60	6	50
Gradec	7	75	5	96	5	50	3	50	6	80	4	70	4	90
Ljubljana . . .	8	15	6	—	5	40	3	20	5	50	4	30	3	67
Celovec	7	50	6	30	6	20	3	20	4	70	5	—	5	—
Dunaj	10	25	9	15	8	90	7	—	7	15	8	85	6	50
Pešt	10	20	9	—	8	15	7	10	6	50	6	82	6	30